

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

Forældre som
AKTIVE MEDSPILLERE
i skolen

Tekst af Helge Christiansen

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?

Forældre som aktive medspillere i skolen

Forfatter: Helge Christiansen, konsulent, cand.pæd.

Hæfterne: "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?"

Redaktør: Helge Christiansen, konsulent, cand.pæd.

Journalistisk bearbejdning og medredaktør:

Lis Agerbæk Jørgensen, journalist

Grafisk tilrettelæggelse: Lizzi Ege Johansen, Skole og Samfund

© Skole og Samfund, Danmarks Lærerforening
og Kommunernes Landsforening, 2006

Skole og Samfund

Kvægtorvsvej 1

1710 København V

Tlf. 3326 1721

Fax 3326 1722

E-mail post@skole-samfund.dk

www.skole-samfund.dk

Danmarks Lærerforening

Vandkunsten 12

1467 København K

Tlf. 3369 6300

Fax 3369 6333

E-mail dlf@dlf.org

www.dlf.org

Kommunernes Landsforening

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 3370 3370

Fax 3370 3371

E-mail kl@kl.dk

www.kl.dk

Hæfterne har modtaget økonomisk støtte fra Undervisningsministeriet

ISBN-10: 87-91147-55-7

ISBN-13: 978-87-91147-55-5

Forsidefotos: Søren Hartvig

Bagsidefotos: Søren Hartvig og Karin Riggelsen

Layout og produktion: Elbo Grafisk A/S

Hæftet "Forældre som aktive medspillere i skolen" samt de andre hæfter
i serien "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?"
kan dels gratis downloades fra www.skole-samfund.dk, www.dlf.org, www.kl.dk,
og dels købes hos Skole og Samfund

Forældre som **AKTIVE MEDSPILLERE** i skolen

Tekst af Helge Christiansen

INDHOLD

Forældresamarbejde giver succes i skolen	4
Skolen er til debat	6
Danmark er verdensmester i skole/hjem-samarbejde	8
Hvorfor skole/hjem-samarbejde?	9
Samarbejde på mange måder	10
Medbestemmelse er en selvfølge	12
Forældre er forskellige.	14
Hvem skal samarbejde om skolen?	16
Grænser for forældres og læreres opgaver	22
Forældremøder	24
Skole/hjem-samtalen	27
Skriftlig kommunikation	30
Når kontakten svigter	30
Kernen i skole/hjem-samarbejdet	31
Litteraturliste.	31

Forældresamarbejde

giver SUCCES i skolen

Hvis du er interesseret i, hvordan skolen både kan være et godt lære- og værested for dit barn, er der information og inspiration at hente i dette og seks andre hæfter i samme serie.

Et samarbejde mellem forældre og skole bliver stadig mere nødvendigt. Mange forældre er interesserede i at bakke op om skolens arbejde, men de kan være i tvivl om, hvordan de kan gøre det.

Det er vigtigt for elevernes faglige og personlige udvikling, at forældrene er interesserede i deres børns undervisning og deltager aktivt i et samarbejde. Det viser den daglige erfaring fra skolerne, men det er også dokumenteret med videnskabelige undersøgelser, både her i Danmark og i en række andre lande.

Samarbejdet bygger på en frugtbar dialog mellem skole og forældre, således at begge parter lytter til og respekterer hinandens meninger.

I en serie, der består af syv hæfter, fortæller forskellige forfattere om forældresamarbejde og om skolens fag i dag. Hæfterne kan læses og diskuteres hjemme, til forældremøder, til forældresamtaler, til kontaktforsældremøder og inspirere til diskussioner i skolebestyrelserne.

”Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?”. Det er den fælles overskrift for alle hæfterne. Samarbejde mellem skole og hjem betyder, at børnene lærer mere, og det kan skabe et trygt miljø og gode, fælles oplevelser for lærere, elever og forældre.

DEN ENESTE RIGTIGE METODE FINDES IKKE

Og endelig vil vi gerne slå fast en gang for alle: Der findes ikke én bestemt, rigtig metode at undervise på. Eksemplerne på undervisningsforløb i disse hæfter kan bruges som inspiration, og de konkretiserer, hvordan målene for undervisningen kan realiseres. Men det betyder ikke, at vi i disse hæfter har vist den eneste rigtige måde at gøre tingene på. Der findes mange løsninger på, hvordan ”Fælles Mål” kan nås, så andre måder og forslag, som lærere og forældre lokalt har udarbejdet, kan være lige så gode som forslagene i disse hæfter.

OVERSIGT OVER HÆFTERNE:

- Nr. 1. Forældre som aktive medspillere i skolen
- Nr. 2: Hvad skal børnene lære
– i skolen og som hjemmearbejde?
- Nr. 3: Det skal dit barn lære i dansk
- Nr. 4: Derfor har vi matematik i skolen
- Nr. 5: Hvorfor skal mit barn lære engelsk?
- Nr. 6: Naturfag i skolen
- Nr. 7: Glæden ved at skabe og forme
– om de praktisk-musiske fag i skolen

Hæfterne er udgivet i samarbejde mellem Skole og Samfund, Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening og støttes økonomisk af Undervisningsministeriet. Det viser noget om emnets vigtighed, at disse fire parter er fælles om et projekt om forældresamarbejde.

Skolen er til **DEBAT**

”Mål dit skolebarn med landets gennemsnit”, ”Folkeskolen får dumpekarakter”, ”Forældre ønsker disciplin i skolen”. Disse overskrifter fra aviser er et eksempel på, at skolen altid er til debat. Det gælder ikke kun i medierne, men også på skolerne, på arbejdspladserne og ved private sammenkomster. Meningerne er delte, og bølgerne går undertiden højt, når lærerne og skolen diskuteres. Alle har gået i skole. Mange er forældre til børn i skolen, så det er et emne, alle har en mening om.

Det er godt, at engagementet i skolens fremtid er stort, og at interessen for forældresamarbejde er kraftigt stigende. Man må deltage i debatten, hvis man vil præge opfattelsen af, hvad en god skole er.

Forældrene har lov til at have deres mening om skolen, men det er bedst, at de ikke udtrykker sig negativt om skolen, mens børnene hører det. Børnene kommer derved i en ødelæggende konfliktsituation. Det er bedst for børnene, at forældrene henvender sig til skolen med spørgsmål og problemer.

SKOLEN FRA GAMLE DAGE SIDDER I KROPPEN

Da lærere, forældre og bedsteforældre har gået i skole for mange år siden, har de oplevet en skole, der er helt anderledes end dagens skole.

Mange forældres forestillinger om en god og rigtig skole er stadig præget af deres egen skoletid. Og lærerne kan også let intuitivt få et tilbagefald til gamle, foræl-

dede metoder fra deres barndoms skole i pressede situationer. Den gamle skole sidder i kroppen.

SKAL VI LEGE SKOLE?

I 70'erne, da nogle troede, at det nuværende samfunds undergang var nær, oplevede en af den danske pædagogiks store personligheder Elisabeth Spæt Henriksen som lærer en tankevækkende episode. På en lilleskole, hvor hun arbejdede som lærer, blev børnene undervist i værksteder og individuelt i åbne landskaber, og skolen var i det hele taget en bevidst kontrast til den traditionelle skole.

Men en dag sagde børnene: ”Skal vi ikke lege skole?” Og læreren sagde ja til det. Så stillede børnene bordene op på to rækker og gennemførte timer på traditionel vis, selv om de aldrig selv havde oplevet en sådan undervisning.

De gamle forestillinger om, hvad en skole er, sidder dybt i os alle, og derfor er det ikke altid så enkelt at ændre undervisning og læringsformer.

FOTO: SØREN HARTIG

FAKTA

UNDERVISNING

Lærerne gennemfører **planlagte forløb** og situationer, der **målrettet sigter** imod, at eleverne får viden og færdigheder, der **fremmer** deres **faglige, personlige** og **sociale udvikling**.

LÆRING

Læring handler om elevens tilegnelse af færdigheder, metoder, vaner og holdninger. **Læring** omfatter et meget bredt felt og kan omfatte **alle mulige områder i tilværelsen**. Det lille barns leg er også en form for læring. Læring er mest effektiv, hvis eleven er motiveret, nysgerrig, interesseret og aktiv.

Danmark er verdensmester

i skole/hjem-samarbejde

Der er intet andet land, hvor der er så bred og omfattende en kontakt mellem skole og hjem som i Danmark. Lærerne drager i en enestående grad omsorg for, at eleverne befinder sig godt, giver dem gode arbejdsvaner og tager sig af sociale og personlige problemer.

Forældrene er involveret i skolens arbejde i en grad, vi ikke kender i andre lande. Vi har i Danmark grund til at være stolte over vores skole/hjem-samarbejde.

SAMARBEJDET KAN BLIVE BEDRE

Men det er ikke alle forældre, der er tilfredse med det, og både lærere og forældre kan naturligvis være med til at gøre det bedre, selv om det generelt fungerer godt. De studerende på seminarierne får stort set ingen uddannelse i skole/hjem-samarbejde, og der er heller ikke megen efteruddannelse for lærere på området. Der sker en rivende udvikling i samfundet på alle områder. Derfor må skole/hjem-samarbejdet også udvikles, så det svarer til nye livs- og undervisningsformer og forældrenes behov.

Skole og Samfund har for nylig lavet en undersøgelse på landsplan, der viste, at det typiske mønster mange steder er afholdelse af et eller to forældremøder om året og en eller to forældrekonsultationer af en varighed på 10 minutter eller et kvarter og engang imellem et utraditionelt arrangement af en art. Der kunne tænkes andre muligheder.

Forældrene er gode til at komme med utraditionelle ideer til, hvordan forældremøder og andre arrangementer kan laves mere udbytterige og spændende. Forældrene, som kommer fra en anden verden end skolens, kan komme med fornyelse, ideer og et frisk pust.

IDE

IDEER TIL DISKUSSIONER OG AKTIVITETER

*Det kunne være en ide at lade en person, der kender til **uddannelsesforhold** i andre lande, komme på skolen og fortælle om skoler andre steder. Hvilke **fordele og ulemper** er der ved forskellige landes skolesystemer? Det kunne måske udrydde mange misforståelser.*

***Tænk på en oplevelse fra jeres skoletid**, som I aldrig glemmer. Hvorfor er det netop den oplevelse, **I husker**? I kan eventuelt ved et forældremøde fortælle hinanden om jeres oplevelse i grupper med udgangspunkt i disse beretninger og diskutere forskellen på skolen **dengang og nu**.*

Hvorfor skole/hjem-samarbejde?

Vi lever i et rigt, moderne, demokratisk samfund, hvor der er gode muligheder for at finde frem til en måde at leve på, som vi er glade for. Vi kan i vid udstrækning selv være med til at skabe denne tilværelse for os selv og for vores børn. Det betyder, at forældrene til eleverne i en klasse møder op med mange, forskellige holdninger og forventninger til, hvad det er godt for deres børn at lære i skolen.

På grund af de forskellige værdier og holdninger er forældre, skoleledelse og lærere nødt til gennem en dialog at skabe en fælles forståelse af, hvad en god skole er inden for det store råderum og de vide rammer, staten og kommunerne har bestemt. Det giver en optimal læring for eleverne, at dette samarbejde fungerer.

HVAD SIGER LOVEN?

I folkeskolens formål er forældrenes medindflydelse fastslået. Det samme er forældres og elevs pligt til at samarbejde med skolen om at leve op til folkeskolens formål.

Se hele formålet på Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk.

HVAD ER FASTSLÅET I LOVEN?

Bortset fra den centrale placering i formålet står der ikke ret meget om så vigtigt et emne som skole/hjem-samarbejde. Ved en grundig gennemlæsning af loven vil I kun-

IDE

IDEER TIL AKTIVITETER OG DISKUSSIONER

*Det kunne måske være en ide at lave en **brainstorm** på et **forældremøde**, hvor man prøver helt at vende rundt på forældresamarbejdets form. At lade alle **vilde ideer sprudle**, finde på til justeringer og skabe nye ideer.*

ne finde en række passager om, hvornår forældrene skal tages med på råd, og hvornår de skal give deres samtykke til forskellige beslutninger. Forældrene skal f. eks. godkende, hvis et barn skal gå en klasse om. Det kan ikke ske uden forældrenes accept.

I folkeskoleloven står der: "Eleverne og forældrene ... skal regelmæssigt underrettes om skolens syn på elevernes udbytte af skolegangen." Endelig er der bestemmelser om forældrenes deltagelse i skolebestyrelsens arbej-

DET REELLE INDHOLD SKAL SKABES PÅ SKOLEN

Da bestemmelserne om skole/hjem-samarbejde er sparsomme i loven, må forældre og skole i vid udstrækning selv skabe indholdet i samarbejdet, og de fleste aktiviteter er ikke lovbestemt. Forældresamarbejdet er altså ikke primært opstået på grund af et påbud ovenfra, men på grund af interesse for skolens udvikling udefra og nedfra, og fordi det er nødvendigt for at skabe en god skole.

Samarbejde på mange måder

De forældrevalgte medlemmer af skolebestyrelsen har indflydelse på udformning af principper, værdier og mål for skolens arbejde. Denne indflydelse er fastsat i folkeskoleloven. De har således en lovbestemt funktion på et overordnet niveau og er med til at lægge skolens linie.

Skolebestyrelsen har i virkeligheden stor indflydelse, hvis den ønsker det. Der er en massiv udvikling i gang væk fra en opfattelse af, at skolebestyrelsens forældrevalgte på den ene side og skolelederne og lærerne på den anden er modstandere, der skal slås og vogte på hinanden. Naturligvis kan der være interesse modsætninger, men mange skoleledere, forældrevalgte og lærere samarbejder med stor dygtighed, og de forældrevalgte medlemmer bruges som en resurse.

Også i skolebestyrelsen kan lærernes, ledelsens, elevernes og forældrenes forskellige synspunkter føre til nye ideer og udvikling.

Skolebestyrelsen står stærkt, hvis den bakkes op af forældrene. Derfor er det vigtigt, at forældrene møder op til opstillingsmøder og stemmer ved et eventuelt valg. De må sørge for, at forbindelsen til skolebestyrelsen er levende. Forældrene må have løbende kontakt med skolebestyrelsen, så den kender forældrenes synspunkter, før den træffer sine beslutninger.

Arbejds-, inspirations- og hyggemøder for alle forældre på skolen, arrangeret af skolebestyrelsen, er det

også vigtigt, at forældrene deltager i. Det samme gælder deltagelse i arbejdsudvalg med deltagelse af ledelse, skolebestyrelse, forældre og lærere om vigtige, nye udviklingsarbejder.

KLASSEN

Der står intet i loven om, hvordan forældresamarbejdet i forbindelse med den enkelte klasse skal fungere. Således står der ikke noget om kontaktførelse og klasseråd, som findes på næsten alle skoler i landet

Der vælges oftest 2-4 kontaktførelse. De er et kontakttled til skolebestyrelsen, forældrene og lærerne. Forældrenes og lærernes rolle i samarbejdet kan man således selv bestemme lokalt. De kan f.eks. være med til at forberede forældremøder, diskutere undervisningen, tage sig af fælles arrangementer for klassens elever, lærere og forældre og eventuelt også have en mæglerrolle i forbindelse med konflikter.

På nogle skoler har man i stedet et klasseråd, der består af repræsentanter for forældre, lærere og elever. Klasserådet har de samme funktioner som kontaktførelse. Det kan ligeledes udpeges ved valg eller ved, at det er et hverv, der går på omgang. Det er også et arbejde, alle bør deltage i på skift.

Alle klassens forældre har som gruppe indflydelse på forhold vedrørende klassen og kan deltage i diskussioner om dens undervisning, herunder årsplan og evaluering.

De har også ansvar for, at klassens elever, forældre og lærere har det godt sammen.

Lærerne har dog en anden rolle end forældrene i skolen. De er en del af et system, hvor der findes love, mål og læseplaner, de skal rette sig efter. Derfor kan de godt i vid udstrækning komme forældrenes forslag og ideer i møde, men kun til en vis grænse. De er de fagligt professionelle og forpligtet over for nogle bestemmelser, de skal overholde, og derfor også i sidste instans dem, der afgør, hvordan undervisningen skal tilrettelægges inden for de rammer, der er lagt.

DET ENKELTE BARN

De enkelte børns forældre har ansvar og indflydelse på deres barns opdragelse, udvikling og undervisning. Det er ganske naturligt, at forældrene først og fremmest interesserer sig for deres eget barns udvikling, men det enkelte barns trivsel hænger sammen med klassens trivsel og hele skolens linie.

Medbestemmelse

er en selvfølge

Mens der ikke står meget i folkeskoleloven om forældre-samarbejde, er der en lang, demokratisk tradition, som gør det naturligt, at forældre har indflydelse på skolens liv og må tage et ansvar både for deres eget barns trivsel og for, at deres barns klasse og skolen som helhed fungerer godt.

FORÆLDRE VIL HAVE BRUGERINDFLYDELSE

Forældresamarbejde er mere aktuelt og vigtigt end nogensinde, fordi det i dag overalt i samfundet er en selvfølge, at brugere af institutioner kræver indflydelse. En undersøgelse foretaget af Finansministeriet og Kommunernes Landsforening viser, at et stort flertal af forældrene er tilfredse brugere af folkeskolen.¹⁾

I fire ud af fem tilfælde er forældre med et barn i folkeskole eller frie grundskoler således enten tilfredse eller meget tilfredse med skolernes service. Denne undersøgelse står i modsætning til en ofte meget kritisk mediedækning af skolens arbejde.

HAR VI TID TIL FORÆLDRESAMARBEJDE?

Alle har en hårdtpumpet kalender. Det gælder både forældre, lærere og elever. Vi skal nå og opleve det hele. Når alle har så travlt, kan man spørge: "Er det så vigtigst, at far og mor tager til golf, fodbold eller yoga, eller at de tager til et forældremøde?"

FORÆLDRENES MEDSPIL ER VIGTIGT

Betydningen af, at forældrene møder op, når der er arrangementer på skolen, kan imidlertid slet ikke overvurderes. Ved at deltage viser forældrene respekt for skolens og barnets arbejde, og de er uundværlige i et samarbejde, hvis undervisningen skal køre godt.

Mange steder arbejder man nu på at skabe nye former for forældrearrangementer, der passer bedre til nutidens forældres ønske om mere afvekslende og aktive samværformer. Disse nye former kan erstatte eller supplere de kendte, så alle kan opleve kontakten med skolen som en god og udbytterig oplevelse.

HVAD ER ET HJEM?

Vi taler om skole/hjem-samarbejde. Men livet i hjemmet har ændret sig meget.

Hvad er det egentlig for et hjem, skolen skal samarbejde med i dag? Der findes i dag en rig mangfoldighed af måder at leve på, og derfor skal skolen også forholde sig til mange forskellige typer af hjem og indrette sit samarbejde med forældrene på denne mangfoldighed. I hjemmet foregår den opdragelse, som forældrene har hovedansvaret for.

Eleverne befinder sig uden for hjemmet mange timer i døgnet. Derfor foregår en stor del af opdragelsen også i institutioner, skolefritidsordninger, skoler og klubber og i samvær med grupper af kammerater. Ofte føler børn

og unge sig lige så meget hjemme i institutioner og sammen med kammerater som i deres hjem.

I hjemmet må der skabes en hjemmearbejds- og lektiekultur. At arbejde med stof fra skolen hjemme er der egentlig mange børn, der godt kan lide. Lektier behøver ikke at være en plage.

Men der må indarbejdes nogle regler og rutiner i familien om, hvornår og hvordan der skal læses lektier, og hvem der hjælper dem med dem. Hovedparten af hæfte nr 2 handler om hjemmearbejde.

IDE

IDEER TIL DISKUSSION OG AKTIVITETER

Man skal altid være **lydhør** over for kritik og prøve at gøre undervisningen og samværet i skolen bedre, men **er der noget om kritikken** i medierne?

- Er du **tilfreds** med folkeskolen?
- Lærer eleverne nok?
- Har dit barn det godt i skolen?
- Lav klassens **egen undersøgelse** af tilfredshed med skolen. Bagefter har I mulighed for at komme med argumenter for **jeres standpunkter** og eventuelt komme med forslag til forbedringer
- Har I som forældrene **den indflydelse**, I kunne ønske jer?
- Har forældrene ansvar for, at hele klassen fungerer godt?
- Hvordan **føler I jer tilpas** ved skolens arrangementer?
- Hvad kan I overkomme at deltage i på skolen?

Forældre er forskellige

Forældrene i en klasse møder med meget forskellige holdninger i skolen. Undersøgelser viser, at langt de fleste forældre gerne vil støtte arbejdet i folkeskolen. I 2001 viste en undersøgelse, at forældrene gerne ville deltage i skolens liv og også mere end nu, hvis der var mulighed for det.

Selv om de fleste forældre generelt er tilfreds med folkeskolen, er forskellige holdninger repræsenteret i en forældregruppe. De følgende synspunkter kan forekomme blandt forældrene.

1. Vi er interesseret i, at eleverne lærer at blive kreative, fantasifulde og fleksible. De skal arbejde selvstændigt og lave projekter. De skal lære at lære på mange måder.
2. Eleverne skal først og fremmest lære at læse, skrive og regne. Der skal være orden og disciplin, og eleverne skal have lektier for.
3. Det vigtigste er, at jeg får et glad barn hjem fra skole. Hvis børnene ikke kan fungere sammen socialt, lærer de ikke noget. Vi skal også have nogle hyggelige forældremøder, hvor alle føler sig godt tilpas.
4. Det er vigtigt, at børnene får individuelle programmer, så der også er nogle udfordringer til de dygtige. Vi er interesseret i, at vores barn lærer mest muligt, så det kan få en videregående uddannelse og en god karriere.

5. Vi orker ikke at tage til forældremøde. Vi har så mange problemer at slås med, at problemerne i skolen må lærerne tage sig af.
6. Lærerne skal bare sige til, hvis der er problemer. Det er læreren, der bestemmer.

SKOLEN ER IKKE ET SUPERMARKED

Forældre, elever og lærere kommer ikke på skolen som kunder, der kan få den vare, de peger på. Der skal skabes et fællesskab, hvor elever, forældre og lærere kan befinde sig godt, så alle lærer noget. Det er en stor opgave for lærere og forældre at få alle til at komme til fælles arrangementer og at få dem til at føle sig godt tilpas.

IDE

IDE TIL DISKUSSION

Forskellige typer af forældre er bl.a. beskrevet i en rapport, som er nævnt i litteraturlisten.²⁾ Klassens lærere og forældre skal trods forskellige meninger og holdninger skabe en fælles forståelse af, hvad der foregår i undervisningen. Ellers fungerer den ikke.

Har de udsagn, der er beskrevet på denne side, noget med virkeligheden at gøre?

IDE

IDEER TIL DISKUSSION

Er det et problem for **opdragelsen** af børnene, at forældrene er så lidt hjemme, eller åbner det nye muligheder for børnenes udvikling?

Hvad er det **skolen, SFO** eller **fritidsorganisationer** ikke skal tage sig af, men som kun er **hjemmets opgave**?

Nævn nogle eksempler på emner, som det er relevant, at **forældre** og **lærere** **diskuterer** sammen.

Hvad kan man gøre for, at alle forældre deltager i skolens arrangementer?

FAKTA

En far, en tamilsk flygtning, fortæller følgende fra sin barndom på Sri Lanka:

"Som børn lærte vi én bestemt sætning, som jeg ikke glemmer. Det var en sætning, der forklarede, at man skulle **respektere sin mor, sin far, sin lærer og Gud**. ...Når vi så var blevet lidt større, ville far tage os med til skolen. ...På den måde ville vi lære læreren at kende. Og læreren skulle vi også respektere. Når læreren begyndte at undervise, forklarede han os vigtige ord om Gud. Gennem undervisningen lærte vi Gud at kende, og med den viden kom respekten for Gud".

Dette citat stammer fra en spændende bog, hvor tosprogede voksne fortæller om deres liv.³⁾ Det går igen i alle fortællingerne, at de lægger stor vægt på deres religion, at de vil bevare det bedste i deres **oprindelige hjemlands værdier** samtidig med, at de gerne vil integreres i det danske samfund. Og uddannelse er meget vigtig. Læreren er en meget betydningsfuld person, som man skal vise respekt.

Hvem skal samarbejde om skolen?

Den afbildede stjernes takker på side 17 illustrerer forskellige elementer og partnere i skolens arbejde:

1. Eleverne
2. Lærerne
3. Forældrene
4. Skoleledelsen og andet personale som sundhedsplejersker og skolelæger
5. Støttepersoner til en særlig indsats: speciallærere i støttecentret, socialrådgivere, psykologer, talepædagoger, fysioterapeuter fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR) og SSP-personale (samarbejde mellem skole, socialforvaltning og politi)
6. De faglige, sociale og personlige krav, stillet af stat og kommune

Tættest på eleven i den daglige læringsproces er lærerne og dernæst forældrene. Det er de tre parter, vi først og fremmest koncentrerer os om i dette hæfte.

Forældrene må se de seks emner som personer og elementer, som alle er nødvendige, og man må i de enkelte tilfælde finde den rigtige vej at bevæge sig ad på stjernens linier.

RESPEKT FOR ELEVERNE

Eleverne er centrum i alt, hvad der foregår i skolen. Det er deres læring, det drejer sig om, og skolen er deres daglige arbejdsplads. Derfor skal de naturligvis være med-

bestemmende. De skal langsomt lære at arbejde mere og mere selvstændigt og at overtage et stadig større ansvar for deres egen læring, men det er en lang læreproces, som lærere og forældre skal støtte dem i. Det sker i det daglige arbejde med planlægning og gennemførelse af undervisningen, ved samtaler med lærerne om elevens mål og resultater, ved deltagelse i forældresamtalerne og på det mere formelle plan i klasseråd, elevråd og skolebestyrelsen.

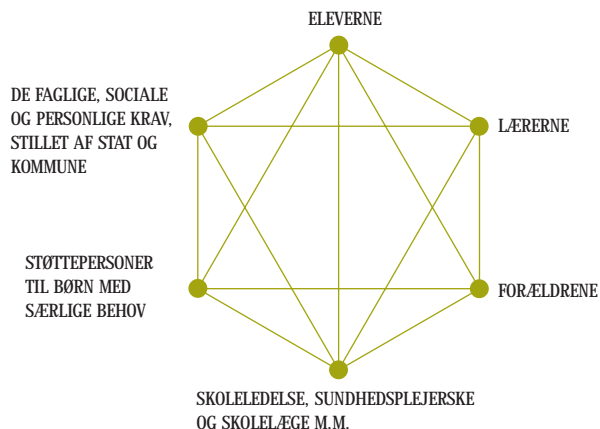
Det er elevernes ret, at der skal dannes et elevråd på alle skoler, som har 5. klassetrin og opefter, og eleverne inddrages via elevrådet i en række udvalg om forhold, der har betydning for eleverne.

Alle parter skal være lydhøre over for deres ønsker og mål, og der skal være vide rammer for deres mulighed for at arbejde selvstændigt og kreativt – alene eller sammen med andre. Ifølge loven skal lærerne samarbejde med eleverne om undervisningens tilrettelæggelse.

Eleverne i Danmark er gode til at løse problemer, arbejde selvstændigt og til at samarbejde, sammenlignet med andre landes elever. De har en række sociale kompetencer, som det er vigtigt at have i et moderne samfund. Det har internationale undersøgelser også vist.

I december 2005 udtalte undervisningsminister Bertel Haarder: "Danmark er ikke blevet et af de mest rige og socialt afbalancerede lande på grund af viden og faglighed alene, men også i kraft af vore kompetencer,

dvs. faglige kompetencer, evne til at samarbejde, lære, tænke og udvikle nyt, kommunikere effektivt, handle selvstændigt, gøre demokratiske holdninger gældende og så videre.”

HVORDAN KAN ALLE VÆRE MED?

I foleskoleloven står der blandt andet: ”Undervisningens tilrettelæggelse, herunder valg af undervisnings- og arbejdsformer, metoder, undervisningsmidler og stofudvælgelse, skal i alle fag leve op til folkeskolens formål og varieres, så den svarer til den enkelte elevs behov og forudsætninger.”

Skolelederen har ansvaret for, at klasselæreren og klassens øvrige lærere planlægger og tilrettelægger undervisningen, så den rummer udfordringer for alle elever.

Opgaven med dette bliver i fremtiden så stor og vanskelig, at det kræver ekstra uddannelse af lærerne, og den kan ikke lykkes uden en massiv støtte fra forældrene.

ELEVER ER FORSKELLIGE

Der er ikke kun én undervisnings- og læringsform, der duer. Klasseundervisning spiller stadig en rolle i nutidens folkeskole, og den er velegnet til fælles gennemgange og diskussioner, men eleverne lærer mest, hvis man bruger mange forskellige undervisningsformer og metoder.

Nogle elever lærer bedst på én måde, andre på en anden måde. Leg og fantasi er vigtige elementer i undervisningen. Nogle lærer bedst ved at lytte, andre ved at bevæge sig eller læse. Nogle lærer bedst alene og andre ved samarbejde med andre.

Det gælder om, at mange forskellige evner bliver udviklet, og alle lærer bedst, når man veksler mellem forskellige metoder.

Nogle vil helst lære i et roligt miljø, hvor der er orden og alt er planlagt. Andre elsker frodigt kaos og kan godt lide at snakke med andre ind imellem. De bliver ikke generet af musik og anden støj.

Man taler om, at børnene har forskellige læringsstile. Hvis I vil vide mere om dette emne, er der en henvisning til en bog i litteraturlisten.⁴⁾

Eleverne skal ikke kun arbejde med læsning, sprog og matematik. De skal også kunne bruge deres krop og udvikle musiske evner, som det kan komme til udtryk i billedkunst og musik og ved brug af kreativitet, oplevelser, udtryksglæde og fantasi i alle andre fag og på alle livets områder.

I dette afsnit har jeg beskrevet skolens forpligtelse til, at undervisningen skal tilrettelægges, så alle kan lære noget og trives. Dette kaldes med et fagudtryk undervisningsdifferentiering.

HVAD KAN FORÆLDRENE GØRE?

Forældrene må i deres holdning til andre forældre og til andre børn i klassen også være rummelige. Myter, fordomme og forhastede slutninger kan hurtigt udelukke andre mennesker.

Alle elever kan ikke rummes i en normalklasse, men lærere og forældre kan i fællesskab skabe et accepterende og anerkendende miljø, som bevirker, at der er plads til langt de fleste, som kan blomstre og udfolde sig og få lejlighed til at vise deres værdifulde og positive sider.

BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

På grund af amternes nedlæggelse og strukturreformen er der et spørgsmål, der bliver særligt påtrængende i den kommende tid: Hvordan vil det gå, når der kommer flere elever i klasserne med fysiske og psykiske handikaps? Hvordan rummer man dem, så de også får udbytte af undervisningen og kommer til at befinde sig godt? Hvordan kan lærerne klare at undervise børn med så forskellige forudsætninger? Der findes på nogle skoler specialcentre og på alle skoler støttecentre på kommunalt plan. Hvornår er det nødvendigt, at et barn skal i specialklasse?

For forældrene er det oftest et hårdt slag at få at vide,

at deres barn ikke kan klare sig i en normalklasse. Her trænger en særlig form for forældresamtale sig på.

RUMMELIGHED

Og hvad skal man gøre, når en elev til stadighed forstyrrer undervisningen? De forskellige holdninger til opdragelse kommer ofte op til overfladen, når der er uro i klassen. Modsætningerne kan især blive voldsomme, hvis det er et barn med adfærdsmæssige vanskeligheder, der er årsag til larmen.

Folkeskolen går ind for rummelighed, men hvor rummelig kan skolen være?

Kan den rumme alle fagligt svage elever, og er der grænser for, hvilke adfærdsvanskelige elever, man kan takle?

IDE

IDE TIL AKTIVITETER

*Men ellers er et forældremøde, hvor regler for **god adfærd** og **godt sprog i skolen** først diskuteres i grupper, derefter fører til opstilling af **fælles regler** for acceptabel opførsel, en vej. Beslutningerne skal stadig følges op af løbende evalueringer.*

MOBNING OG KONFLIKTLØSNING

Der er i den seneste tid taget mange initiativer på skolerne i forbindelse med konfliktløsning og mobning.

En konflikt er noget naturligt blandt mennesker. De kan løses af de implicerede parter selv eller ved, at en neutral mægler går ind. Mægleren hjælper de stridende til at få talt ud og finde en løsning på problemet. Mæglerens hovedopgave er at styre processen på en upartisk måde, så problemet løses.

Mobning er langt værre, idet det er systematiske overgreb og udstødelse, der nedbryder den mobbede psykisk. Den mobbede har ikke selv mulighed for at løse problemet. Der må hjælp til udefra fra lærere og forældre. En metode til, hvordan det kan gøres, er blandt andet beskrevet i Helle Høibys bog "Ikke mere mobning", Kroghs Forlag.⁵⁾ Her løses problemet ved samtaler med eleverne enkeltvis og ved inddragelse af forældrene til sidst.

RESPEKT FOR FORÆLDRENE

Forældrene skal behandles som ligeværdige samarbejdspartnere. De skal informeres grundigt og være med i en dialog om læring og samvær i skolen.

Forældrenes engagement og viden om deres eget barn er betydningsfuldt for læringen i skolen. Ingen ved så meget om deres barn som dem. Derfor skal lærerne naturligtvis lytte til og bruge den store viden, forældrene har. Forældrene er en af skolens vigtigste resurser.

Der er to tråde, der skal indgå i et smukt mønster. Den ene er lærernes viden om elevernes faglige og sociale udvikling og deres iagttagelser af børnenes måde at være på som elever sammen med lærere og kammerater. Den anden er forældrenes engagement, kærlighed og viden om deres børn gennem hele deres liv. Denne viden er den bærende kraft i elevernes udvikling, bl.a. i forbindelse med de brud, der sker, når børnene flytter fra børnehave til skole og SFO, fra indskolingsafdeling til mellemtrins- og overbygningsafdelinger og videre til ungdomsuddannelserne.

Forældrene skal holde fast i, at de har ret til at blive hørt, og at deres viden om deres barn er lige så væsentlig som den professionelles. De kan derfor sammen med lærerne indgå i en positiv og konstruktiv dialog om deres børn, hvor begge parter har taletid og lytter til hinanden.

RESPEKT FOR LÆRERNE

Nogle lærere kunne en gang imellem godt ønske sig at møde mere af den respekt, der var for lærerne i de gode gamle dage, hvor læreren på grund af sin stilling var en betydningsfuld og respekteret person. Det var han simpelthen, fordi han af samfundet var ansat til at bibringe børnene kundskaber. Ja, en lærer kunne undertiden være så respekteret, at han ved sin død fik en kæmpe gravsten, rejst af taknemmelige for-

ældre og elever, uanset hvordan han havde været som menneske og lærer.

Der er også grund til at have respekt for lærernes arbejde i dag. Arbejde med børnenes læring og sociale udvikling er af en overvældende stor betydning. Hvad der sker i skolen, kan præge eleverne for livet. Lærere kan stadig være forbilleder for elever.

Som et eksempel kan jeg nævne, at en gymnasielærer i fysik fortalte mig om en oplevelse fra sin skoletid.

Det gik ikke særlig godt for ham i skolen. Han var træt af skolen og fik dårlige karakterer. Imidlertid fik han en fysiklærer, som fik stor betydning for hans skolegang. Drengen kunne godt lide læreren, syntes, at han var inspirerende, og han trivedes i timerne. Fysiklæreren roste hans fysikrapporter og fremhævede ham som et eksempel for de andre. Dette blev et vendepunkt i hele hans forhold til uddannelse.

Lærerne skal have en teoretisk viden om pædagogik og fag, som de kan bruge til at analysere, om undervisningen går godt. De skal også ud fra teorien kunne tænke nye muligheder igennem, så der sker fornyelse. Men teorien skal hænge sammen med praksis. De må være selvstændige og hele tiden indrette deres undervisning efter den situation, de er i. De skal have føling med de elever, de underviser. Der findes ingen opskrift, der passer til alle elever i alle situationer.

LÆREREN SKAL GIVE SLIP

Lærerne føler et ansvar for, at kvaliteten af deres undervisning er helt på toppen, og derfor er nogle lærere ikke helt trygge ved at overlade noget af ansvaret til andre.

Men lærerne må lytte til forældrene og lade dem komme til. Det kræver enighed om, hvem der skal tage sig af hvad i skolen. Lærerne kan ikke tage sig af alt, og forældrene kan ikke undervise kvalificeret i skolens fag. De to samarbejdsparter har hver deres område.

Grænser for

FORÆLDRES OG LÆRERES opgaver

Lærerne tager sig af en række socialpædagogiske opgaver. Klasselæreren har pligt til at tage sig af elever, der ikke trives i skolen. Men lærerne skal først og fremmest sørge for, at eleverne får en god undervisning og får mulighed for at lære ud fra deres egne forudsætninger.

Men hvor går grænsen for, hvad lærerne skal tage sig af?

Langt de fleste forældre vil gerne tale med læreren om problemer, der hæmmer deres barns udvikling og læring, men de forstår også at sætte en grænse for, hvad lærerne skal involveres i.

I den sidste tid har der været eksempler i pressen på, at grænsen for lærernes opgave er overskredet. Nogle lærere bliver bombarderet med e-mails, som nogle forældre forventer, at de skal svare på straks. Andre bliver i for høj grad involveret i et hjems problemer. Skilsmis-seproblemer, alkohol- og stofmisbrug og forældre, som bruger læreren som sjælesørger, kan kræve så megen tid, at der ikke bliver tid nok til arbejde med den faglige undervisning.

Den anden modpol er, at lærerne også kan blive for omklamrende. De vil frelse og hjælpe de stakkels børn og familier. De foreslår foranstaltninger og ved bedst. Og ikke alle er interesserede i hjemmebesøg.

IDE

IDEER TIL DISKUSSION

- Hvem kan være i en normal klasse og hvem kan ikke?
- Hvor **rummelig** skal skolen være?
- Hvad skal forældrene gøre, når en eller nogle få elever stadig forstyrrer arbejdet i klassen?
- Hvordan kan forældre, lærere og elever i **fællesskab** arbejde på, at børn med fysiske og psykiske handikaps kan få et godt liv i en klasse?
- Hvilke **sociale opgaver** skal lærerne tage sig af i forhold til hjemmet?
- Hvilke opgaver skal lærerne ikke tage sig af?
- Hvilke opgaver skal de lade gå videre til andre instanser?

FOTO: KARIN RIGGELSEN

Forældremøder

Hvordan kan forældrene medvirke til bedre læring for børnene gennem forældremøderne?

SKAL FORÆLDRENE PÅ KURSUS I AT VÆRE FORÆLDRE?

Nogle steder gennemføres deciderede forældrekurser, hvor forældrene bliver introduceret til det faglige stof, eleverne er ved at lære sig. Det kan være matematik, engelsk eller dansk. De metoder, man bruger i dag, kan være ukendte for forældrene og en enkelt aftens introduktion kan føre til en forståelse af nye opfattelser af faglighed.

Forældrene prøver på et forældremøde at løse opgaver, der tvinger dem til at lære med hovedvægten på forskellige læringsstile, så de får en fornemmelse af, hvor forskellige tilgange, der er til det at lære.

Forældrene kan arbejde med opgaver i sløjd, billedkunst eller husgerning. Når man laver noget sammen, kommer man til at tale på en anden måde, end når man er inviteret til forældresamtale eller forældremøde.

Det er en god ide at tilrettelægge møderne, så forældrene også bliver aktive deltagere, og det kan ske ved, at lærere og klasseråd planlægger dem i fællesskab. Andre forslag kunne være diskussioner efter korte oplæg, rollespil, diskussion af cases og dialogspil, der lægger op til en debat af grænser for forældres og læreres opgaver.

KURSER FOR TOSPROGEDE

Skal tosprogede forældre på kursus for at blive opdraget til at være som danske forældre?

Rundt omkring i landet er der lavet en række projekter for at skabe kontakt med tosprogede forældre og få dem integreret i klassernes fællesskab. Det er en vanskelig opgave at gøre tosprogede forældre fortrolige med den danske kultur og samtidig vise respekt for deres værdier og vaner. Det kræver åbenhed og tillid.

Forældrene vil, hvis de presses eller irettesættes, barrikadere sig bag forsvarsværker- undertiden beskytte sig bag en fundamentalistisk opfattelse af livet, som stammer fra deres hjemland.

Pædagoger og lærere rundt om i landet har gennemført praksisnære forløb med godt resultat. Det drejer sig bl.a. om kurser om danske forhold og mere uforpligtende cafemøder, hvor hele familien kan komme og være sammen med lærere og andre tosprogede på skolen.

Til cafemøderne er både far, mor og børn inviteret til at komme om eftermiddagen eller om aftenen og får serveret kaffe og kage. Alt er afslappet og uformelt.

Projektmedarbejderne sætter aktiviteter i gang for børnene, så forældrene kan komme til at tale sammen. En kerne af forældre lærer efterhånden hinanden at kende, og de bliver åbne over for informationer fra projektmedarbejderne.

IDE

IDEER

Forældrene er interesseret i, hvad der sker i skolen, og hvad der undervises i og **møder gerne op til forældremøder**, hvor deres egne børn fremlægger produkter. De kan have arbejdet med et emne og øvet sig i fremlæggelse af det efter alle kunstens regler. Fremlæggelse kan være et kort foredrag med støtte af billeder eller plancher, eller man kan bruge andre medier.

Forældrene kan også inviteres til et møde på skolen, hvor de **laver nogle opgaver**, som ligner de **problemløsningsituationer**, eleverne kommer i.

De kan få til opgave at skrive, at løse matematiske problemer eller lave eksperimenter i naturfag.

Men selv om **fagenes fest**, hvor lærerne på skift står og remser op, hvad eleverne skal lære i løbet af et år, for nogle forældre står som et rædselsscenario, er de **interesserede** i at høre om, **hvad børnene skal lære**, måske på grundlag af en på forhånd udsendt årsplan.

FORÆLDRENE KAN SELV

Lærerne kan sammen med forældrene skabe et åbent og tillidsfuldt miljø i klassen. Dette kan betyde, at forældrene kontakter hinanden direkte, hvis der er fælles problemer, de vil drøfte.

Forældrene kan sammen finde en fælles holdning og stille fælles krav til eleverne. En gruppe forældre til børn i en 7. klasse blev f. eks. enige om, at de ville hjælpe barnet og kontakte hinanden, hvis de traf en elev, som var beruset.

Forældrenettværk kan give mulighed for at trække på andre forældres erfaringer med at takle konflikter med deres børn. Forældrene kan i nettverket diskutere rammer for opdragelse og forventninger til skolen. Lærerne skal naturligvis orienteres om indholdet og beslutninger på sådanne møder.

Det kan være en god ide at afsætte megen tid på forældremøder til erfaringsudvekslinger blandt forældre om, hvordan de klarer forskellige opgaver, der har med deres barns skolegang at gøre: fester, sengetider, komme-hjem-tidspunkter, lektielæsning osv.

I en dansk provinsby var der problemer med en kriminel bande. En ungdomskonsulent samlede forældrene til de meget unge bandemedlemmer og diskuterede værdier og normer med dem. Efter at forældrene var blevet enige om et nogenlunde fælles normsæt, fik de selvtillid, sikkerhed og handlekraft

over for de unge. Det stærke og klare modspil fra forældrene førte til, at banden blev opløst.⁶⁾

IDE

ANDRE IDEER

*Diskussion af værdier og holdninger ved anvendelse af **værdispil**.*

*Rollespil, hvor elever og forældre gennemspiller forskellige problemer med f. eks. **lommepenge, alkohol, tobak, euforiserende stoffer** osv.*

Oplevelses- og informationsaftener om, hvad det vil sige at lære noget, der veksler mellem information, gruppearbejde og opgaver og øvelser.

*Her er nogle forslag til emner, man også kunne tage op på et forældremøde: **mobning**, børns udvikling, hvordan lærer børn?, pubertet, seksualitet, **sund mad**, lektier, gruppepres og påklædning, drillerier, **drenge** og **piger** og skole og SFO.*

Skole/hjem-samtalen

Det fundamentale i en god samtale er åbenhed og tillid. Forældre og lærere er ligeværdige samtalepartnere, der sidder med hver deres viden om barnet.

Samtalen skal være velplanlagt. Der skal være en indledning, hvor lærerne præciserer samtalens formål og forløb, selve samtalen og en afslutning med konklusioner og aftaler. Den amerikanske sociolog Jeffrey Goffmann skrev, at ved en god samtale må ingen af parterne tabe ansigt. Der må også vises varsomhed og forsigtighed ved forældresamtaler.

Måske skal forældrene hjemmefra have taget stilling til en dagsorden eller spørgsmål, så de har mulighed for at forberede sig. De kan også opfordres til at skrive spørgsmål ned hjemmefra. Det giver mere ligeværdige forhold. Forberedelsen kan også bestå af udfyldning af forskellige former for skemaer, så forældrene får hjælp til at skrive deres egen evaluering ned.

Samtalen mellem en lærer og forældrene er dog ikke en samtale som ven til ven. Forældre og lærere har forskellige roller, og læreren er bundet af de regler, der gælder for hans arbejde, bl.a. tavshedspligten.

DEN FAGLIGE SAMTALE

En samtale mellem lærer og elev om, hvordan de to parter synes, at udviklingen går, er efterhånden også blevet meget udbredt. Her får læreren lejlighed til grundigt at forklare eleverne, hvordan det går rent fagligt,

og man kan i fællesskab sætte mål for områder, der skal forbedres. Hvad er det eleven skal lære? Og hvordan kan forældrene støtte op om det? Læreren skal i fremtiden lave en elevplan, der rummer en evaluering af eleverne og samtidig mål og planer for fremtiden. Dette kan virke helt uoverkommeligt og kan kun realiseres, hvis eleverne fra de små klasser er vant til selv at sætte sig mål og evaluere.

På nogle skoler består elevplanerne således af logbøger, hvor både elever og lærere holder styr på, hvor langt eleverne er i deres udvikling. Andre bruger portfolio, en mappe, hvor eleverne ud fra bestemte kriterier har samlet repræsentative produkter og også beskrevet, hvilken proces de har været igennem. Fordelen ved brug af portfolio er, at det er naturligt, at eleven starter med at fortælle om sine mål, produkter og sin evaluering, og ud fra denne præsentation kan man gå videre til andre emner.

Lærerne skal kunne fortælle forældrene om, hvordan det går fagligt, og det kan undertiden være svært. Man må bort fra ligegyldige klichéer som: "Det går godt", "Hun er jo en sød pige" og "Der er ingen problemer".

SAMTALER OM PERSONLIGE OG SOCIALE PROBLEMER

Samtalen mellem lærere og forældre er meget vanskelig, og lærerne burde uddannes meget grundigere i denne

opgave. Deres barn, som de holder meget af, er på dagsordenen, og derfor er de meget sårbare over for kritik. Forældrene har en stor viden om deres barn gennem et helt livsforløb, og der er stærke følelser på spil. Lærerne kender barnet som elev i skolen og kan fortælle om dets faglige udvikling, og om hvordan det fungerer sammen med kammerater og lærerne.

Forældre og lærere kommer derfor med hvert deres perspektiv, som til sammen kan give et nuanceret billede af eleven. De er ligeværdige, men har forskellige roller.

Ved respekt for disse to perspektiver kan forældrene og lærerne sammen formulere en plan for, hvad eleven skal arbejde henimod i den kommende tid, både fagligt og socialt. Her er det lærerne, der er de faglige eksperter, mens forældrene er vigtige, når det gælder støtte til børnenes læring og aftaler om opførsel og vaner, der har betydning for læringen i skolen.

Særlig svær er samtalen, når der er store problemer med et barn. Det kan være, at der kan være tale om henvisning til specialklasse, store problemer med elevens opførsel eller mistanke om kriminalitet og stofmisbrug.

Lærerne har som professionelle det fulde ansvar for, at samtalen fungerer. De må være lyttende og i deres holdning udstråle anerkendelse og en positiv holdning. En negativ nedrakning af en elev fører aldrig til noget.

IDE

IDE TIL ØVELSE

Prøv på et forældremøde at diskutere nogle cases eller spille **nogle rollespil**, hvor forældrene fordeler rollerne imellem sig.

Typen af samtaler om det enkelte barn på mange måder:

1. Forældrene er indkaldt til samtale om meget alvorlige sociale og faglige problemer. Der kan være tale om problemer med den faglige udvikling, som kræver særlige foranstaltninger, eller der kan være tale om **mobning, misbrug af alkohol og stoffer** eller **kriminalitet**. Der skal være afsat megen tid. Der skal altid være lige så mange repræsentanter på **forældreside** som på **lærerside**. Man kan ikke byde en enlig mor eller far at sidde over for 2-4 professionelle.

FOTO: PIA BURMÖLLE

Ideen med en **bisidder**, som man har ret til at have, er glimrende. Hvis man bliver stærkt følelsesmæssigt belastet af indholdet i en samtale, hører man kun det halve af, hvad der bliver sagt. Bisidderen kan bagefter **drøfte samtalen med forældrene** og kan også under samtalen komme dem til undsætning, hvis samtalen løber af sporet.

2. Forældre, lærere og eleven mødes til en samtale om, hvordan det daglige arbejde går. Eleven kan starte med at fortælle om sin oplevelse af undervisningen, bl.a. ud fra en **portfolio** eller **elevplaner**. Forældrene kan komme med deres opfattelse, og lærerne kan med enkle ord beskrive, hvordan den faglige udvikling forløber. Læringen **kan evalueres**, og **nye mål** kan sættes op.
3. **Uformelle samtaler** under socialt samvær kan også have deres berettigelse. Nogle mennesker, især mænd, snakker bedst sammen, når de samtidig er i gang med en aktivitet.

Skriftlig kommunikation

Skriftlig kommunikation i lektiebøger og mails er kun egnet til korte informationer om planerne for undervisningen i den kommende uge, måned eller for hele året. Lærerne skal i enkle vendinger fortælle både om mål, indhold, metoder og evaluering i forbindelse med den pågældende periode.

Faglig information om undervisningens indhold og de planlagte lektier i den forbindelse er uhyre vigtig, for at forældrene kan støtte deres barns læring.

Når kontakten svigter

Et godt samarbejde mellem forældre, elever og skole har stor betydning for et barns succes i skolen. Heldigvis er der gode relationer mellem næsten alle forældre og deres børns skole. Men selvfølgelig kan det ske, at der kom-

mer skår i samarbejdet mellem forældre og skolens medarbejdere. Det er naturligt, at hvor mennesker mødes med forskellige holdninger og relationer til børnene, kan der opstå uenigheder. Uanset årsagen til en større eller mindre konflikt mellem parterne, er det vigtigt at få sagen belyst og finde løsningsmodeller, der tilfredsstiller alle parter for barnets skyld. Ingen konflikter er bare ”sort-hvide”, og der kan være stor forskel på, hvordan historien lyder, alt efter om den bliver fortalt af barnet og forældrene eller af medarbejderen.

Men det er vigtigt at få løst en konflikt mellem forældrene og barnet og så medarbejderen på skolen, for der er kun tabere i sådan en konflikt! Barnet, der føler sig forurettet, forældrene, der bliver vrede, eller medarbejderen, der bliver stresset – alle er tabere på en eller anden måde, indtil kommunikationen er genoprettet, og alle igen bruger kræfterne på det samme: barnets læring og trivsel sammen med andre i skolen.

Når skolen oplever problemer i samarbejdet, bør den orientere familien så tidligt i forløbet som muligt og indbyde til ekstra møder, så man sammen kan løse problemerne. Når forældre oplever problemer med skolen, er det vigtigt, at de kender ”kommandovejen”. De skal først henvende sig til den lærer, der er nærmest problemet, dernæst til klasselæreren og til sidst til skolelederen. Hvis det ikke fører til en løsning på et givet problem, må forældrene gå videre til skolebestyrelsen, og i sidste ende

kan det føre til en klage til kommunalbestyrelsen, eller hvis der er problemer i forhold til et barn med særlig vidtgående behov, til Klagenævnet under Undervisningsministeriet.

I forbindelse med konflikter har skolelederen en central rolle og forpligtelse til at mægle og finde en løsning.

Kernen i skole/hjem-samarbejdet

Afslutningen på dette hæfte bliver et kendt citat af filosofen K.E. Løgstrup, som det er værd at tage frem en gang imellem i forbindelse med et samarbejde mellem elever, lærere og forældre:

”Den enkelte har aldrig med et andet menneske at gøre, uden at han holder noget af dets liv i sin egen hånd. Det kan være meget lidt, en forbigående stemning, en oplagthed, man får til at visne, eller som man vækker, en lede, man uddyber eller hæver. Men det kan også være forfærdende meget, så det simpelthen står til den enkelte, om den andens liv lykkes eller ej.”

LITTERATURLISTE

1. Det mener brugerne! Brugertilfredshed med dagpasnings-, skole- og ældreområdet, Finansministeriet og Kommunernes Landsforening, 2005 (Findes også på Finansministeriets hjemmeside)
2. Niels Egelund og Kim Foss Hansen: Urolige elever i folkeskolens almindelige klasser, Undervisningsministeriet, 1997
3. Inger-Marie Corfitz Lilledal: Fortællinger om forældreskab, UFC Børn og Unge, Aabenraa, 2004
4. Susanne Aabrandt: Forældreguide om læringsstile, Dafolo, 2005
5. Helle Høiby: Ikke mere mobning, Kroghs Forlag, 2002
6. Kjeld Pedersen m. fl: Forældretnetværk i praksis, System Academic, 2003

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

ISBN-10: 87-91147-55-7
ISBN-13: 978-87-91147-55-5

